

ABONAMENTUL:

un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2 40 "

Numărul popular:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2— "
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 26.

Spre negoț și meserii

(C) Iubirea de pământ e un simțimânt, care nu se întâlnește în măsură mare la multe neamuri și care se găsește poate în cea mai mare măsură la poporul nostru. Sunt săteni de-ai noștri mai săraci, cari de muțori slugăresc, pentru că să poată stăpâni și ei o bucată de pământ, alții aleargă prin țări străine, prin România și chiar peste ocean — și cei norocoși, cumpătați, cei vrednici, se întorc după câțiva ani să cumpere pământ. Câți nu-și lasă ani de zile familia pentru pământ!.. De mulțori e viață întreagă se judecă moldoveanul ori munteanul pentru o falcă ori un pogon de pământ.

Negoțul pământului s'a cheltuit de mult cu judecata, dar românul merge înainte... Bani ducă-se oricâți și alergătură câtă o putea el să facă, numai să rămâie pământul!..

Și nu i-e drag Românului pământul de ieri de alaltă-ieri. Ostașii lui Ștefan cel Mare și ai lui Mircea cel Bătrân, se luptau vitejește pentru țară, fiindcă fiecare știa, că apărând Muntenia ori Moldova de Turc, de Tatar ori de Ungur, își apăra și bucată de pământ, de pe care se hrănește familia lui — apărau moșia. Numai după ce sătenii au fost despoiați de pământ, numai după ce a fost nimicită clasa aceea a sătenilor cu dare de mână, neatârnată de moșiile boierești ori mânăstirești, (răzeșii și moșnenii), numai atunci s'a sfârșit cu gloria celor două principate românești.

E întrebarea, bună e această dragoste fără margini a săteanului nostru pentru pământ?

E cât se poate de bună, fiindcă ea ne păstrează și ne câștigă stăpânirea pământului pe care asudăm.

Și totuși avem să ne și plângem de această grozavă sete de pământ a săteanului nostru. Avem să ne plângem fiindcă dragostea aceasta mare pentru casa și pentru puținul pământ părintesc îi țire lipiți de pe atâția săraci de-ai noștri, cari putea căuta norocul aiurea.

Așa fac popoarele cari vor să se întindă ori măcar să împiedece pe alte neamuri de a pătrunde în mijlocul lor.

Păcatului că toți ai noștri păzesc satele se datorește că orașele din Ardeal și din Moldova, îndeosebi, sunt pline de tot felul de străini. Și orice s'ar zice, în politică, în economie, în cultură cari orașele dau tonul.

În părțile românești din Ardeal și Ungaria orașele sunt locuite în majoritate de străini, deci în totdeauna ne sunt dușmani. Și nu e destul că toate organele și așeză-

mintele statului sunt înzestrate cu toată puterea oficială ca să lupte împotriva noastră, dar și altfel orașele sunt organizate împotriva noastră, întru cât meseriile și negoțul sunt în mâni străine. Și fiindcă și negoțul și meseriile acești străini nu le practică pentru Hotentotii din Africa, ci pentru „Valahii“ din satele mărginașe, noi suntem, deci, birnicii acestor străini, cari trăiesc precupețind munca celor dela coarnele plugului.

Și numai după ce socotești că tot orașele învață negoț și meserii pe cei din sate, îți dai seama cum se face că și în satele noastre se încuibă străinii.

Nu suntem noi Românii întreprinzători? N'avem noi destul curaj în lupta mare a vieții, când avem, slavă Domnului, atâta putere și atâta răbdare la muncă?..

Pentru ce sfială și până când atâta sfială?... Fiindcă am ieșit ieri-alaltăeri din robia pământului?... Apoi robi au mai fost și alții, iar acum sunt stăpânii orașelor noastre.

Pentru înaintarea negustorilor și seriașilor români împrejurările priincioase decât pentru străii grosul populației îl alcătuim noi.

Dar pe cât suntem de vinovați, ca nu dăm din mijlocul nostru negustori și meseriași, tot pe atât de vinovați suntem, că nu știm să sprijinim pe negustorii și meseriașii ridicăți cu grea luptă dintre noi. Nu-i sprijinim, fiindcă lucrează și vând, uneori, mai scump decât străinul, care are credit, putere și legături. Nu-i sprijinim, fiindcă nu știu să facă ochi așa de dulci ca străinul — și nu le iertăm această scădere. Nu-i sprijinim uneori chiar și numai pentru că sunt Români. Ne pare o îndrăzneală prea mare ca Românul să aibă în-deletniciri „orășenești“, în loc să rămână acolo în sat la cuibul lui ori să se ducă în America.

De toate păcatele acestea a venit vremea să ne scuturăm. Negoțul și meseriile nu numai în sate, ci și în orașe trebuie să ajungă în mâni românești, fiindcă pământul e românesc.

Acestea s'au mai scris de multe-ori în gazetele noastre, dar, iată, acum se încheie încă un an școlar. Mii de copii de ai noștri termină cursul primar. O neînsemnată parte — și totuși prea mulți — urmează mai departe la învățătură.

Dintre cei rămași sunt destui, cari muncesc pe pământul altora ori cresc pentru America.

Dacă părinții acestora le-ar înțelege interesul, 4—5 ani ar ști face oameni din ei...

Să facă!

DISCURSURILE

d-lor dr. **Alexandru Morariu** (adv. în Caransebeș) și dr. **Gheorghe Gârda** (adv. în Făget) rostite la adunarea populară dela Iablanța în 9 Iulie n.

Dr. Alex. Morariu.

Fraților!

Inchipuți-vă un sat, o comună mare, locuită de cetățeni de diferite limbi. Satul este primejduit de un rău, care din când în când iese din alvie și pricinuește mari nefericiri, bună oară cum a pățit-o și comuna Iablanța. Satul e în primejdie de foc, din pricina unei fabrici din vecini, care lucră cu materii explosive.

Și sfatul satului, reprezentanța comunală, ca să a se îngriji de apărarea averii și a vieții tuturor sătenilor. Sunt cu toții de acord, că trebuie zidită o dâlmă înaltă, care să-i apere de valurile puvoiiului îngrozitor cu siguranță. Și tot așa toți recunosc, că trebuie cumpărate pompe mari, scări lungi și alte rechizite trebuincioase împotriva focului, trebuie săntani săpate și trebuie pompieri (focari) mulți și bine în-

Trebuie adică-te oameni sunt de lipsă mulți să se poată

Pentru înaintarea negustorilor și seriașilor români împrejurările priincioase decât pentru străii grosul populației îl alcătuim noi. Dar pe cât suntem de vinovați, ca nu dăm din mijlocul nostru negustori și meseriași, tot pe atât de vinovați suntem, că nu știm să sprijinim pe negustorii și meseriașii ridicăți cu grea luptă dintre noi. Nu-i sprijinim, fiindcă lucrează și vând, uneori, mai scump decât străinul, care are credit, putere și legături. Nu-i sprijinim, fiindcă nu știu să facă ochi așa de dulci ca străinul — și nu le iertăm această scădere. Nu-i sprijinim uneori chiar și numai pentru că sunt Români. Ne pare o îndrăzneală prea mare ca Românul să aibă în-deletniciri „orășenești“, în loc să rămână acolo în sat la cuibul lui ori să se ducă în America.

De toate păcatele acestea a venit vremea să ne scuturăm. Negoțul și meseriile nu numai în sate, ci și în orașe trebuie să ajungă în mâni românești, fiindcă pământul e românesc.

Acestea s'au mai scris de multe-ori în gazetele noastre, dar, iată, acum se încheie încă un an școlar. Mii de copii de ai noștri termină cursul primar. O neînsemnată parte — și totuși prea mulți — urmează mai departe la învățătură.

Dintre cei rămași sunt destui, cari muncesc pe pământul altora ori cresc pentru America.

Dacă părinții acestora le-ar înțelege interesul, 4—5 ani ar ști face oameni din ei...

Să facă!

Armata este dâlmă, care are să apere țara cu pieptul ei împotriva puvoiiului puterii vrășmașe și împotriva valurilor izbitoare ale sorții schimbăcioase. Ea are să apere și Tronul glorios al iubitelui nostru Impărat și Rege și puterea dinastiei noastre habsburgice, către care primim noi Românii peste tot și — dacă mai poate exista o gradațiune — grănițerii îndeosebi suntem noi alipiți cu credință și iubire probată în restimp de multe veacuri.

Armata are să ne apere de focul puștilor și tunurilor, cu cari se apropie vrășmașul, și de primejdia tăciunelui, cu care ar încerca să opereze contrarul criminal intern.

Armata dă siguranța cuvenită existenței Statului. Ei, dar când aflăm din proiectele noi militare, cari ne cer cu 100 milioane coroane pe an mai multe jertfe de bani pentru armată și pe fiecare an cam 30 mii mai mulți recruți, adicăte cu atât mai multe brațe detrase dela munca de



Contra acestei noi încercări de maghiarizare a guvernului trebuie să protestăm cu toată convingerea sufletului nostru!

Dar nu e permis să ne oprim numai aici! Nu numai, că trebuie să protestăm contra încercării de a introduce în regimentele românești limba ungurească, ci pretindem, ca în regimentele românești atât limba de serviciu cât și limba de comandă să fie cea românească! Insigniile regimentelor românești să fie românești, iar steagul regimentelor românești să fie steag românesc!

Fie în regimentele ungurești limba ungurească, insigniile ungurești, și steagul unguresc! Nouă nu ne pasă! noi nu vom să răpim drepturile altora, noi ne luptăm numai pentru câștigurile noastre!

Dacă vom lupta cu bărbăție, dacă vom fi îndărzi în lupta noastră, atunci vom ajunge la izbândă și atunci putem să zicem cu poetul:

Vitor de aur României are!

Cosfătuire intimă. Aseară (Miercuri) s'a întrunit opoziția din nou. S'a întrunit să se încurajeze. Și șeful partidului justhist a luat cuvânt.

„Stăm înaintea unei lupte puternice — zice d-sa — și avem datoria de a înfrunta din răspuneri atentatul guvernului împotriva națiunii încercând să forțeze votarea proiectelor militare. Lupta aceasta nu se poate să o slăbim nici o clipă. Nu!”...

In conferința de partid de alaltăieri contele Apponyi a făcut o enunțaiune care e bine să o prindem:

„Dacă constituționalismul și parlamentarismul nostru ar fi serios, nu era nici o piedecă... etc.

Va să zică e adevărat, că constituția noastră e ficțiune. Contele a avut o clipă de sen nătate sufletească.

Strugurul e acru. Involuntar ne reamintim fabula bine cunoscută a măestrului Isop cu vulpea și strugurii, cetind declarația cea mai recentă a genialului conte Apponyi în chestia faimosului ofert ce i-s'a făcut din partea consiliului universitar pentru catedra de drept public la universitatea din Budapesta.

Scrisesem în numărul din urmă, că ministrul de culte și instrucție publică contele Zichy a publicat concurs pentru această catedră, cu condiții pe cari d. Apponyi nu le întrunește, refuzând în felul acesta într'o formă gingașă, dar hotărâtă propunerea Universității. Cu ocaziunea aceasta un ziarist maghiar a crezut de cuviință să ceară și părerea celebrului „erudit”. Dăm răspunsul ce l-a dat Apponyi, fiind foarte caracteristic pentru dânsul. Iată-l:

„Știința m'a chemat la catedră, politica însă nu m'a îngăduit să o ocup. Faptul acesta incumbă o mare satisfacție morală pentru mine în ambele direcțiuni. La concurs nu i-au parte!”

Apponyi e consecvent ce privește închipuirea.

Până'n pânzele albe. Azi s'a început discuția asupra proiectelor militare. Marți seara s'au întrunit ambele partide în conferințe unde au debătut prealabil proiectele dela ordinea zilei. E îndeosebi interesantă atitudinea celor două tabere mari: partidul muncii și coaliția partidelor cu program independist, cari stau față în față de a duce luptă pe moarte și pe vicață, unul pentru a le înființa, celalalt pentru a le zădărnici legiferarea cu toate mijloacele uzuale. Partidului muncii i-a relatat proiectul baronul Solymossy recomandându-l spre primire. Premierul Khuén-Héderváry a rostit un discurs însufletitor spre gaudiul tuturor mamelucilor. Intreg partidul fără discuție s'a alăturat proiectului, cum îi și șede acestei cete de „adevărați” reprezentanți ai națiunii.

Față de atitudinea aceasta a partidului muncii întrunirea coaliției independentiste a fost deosebit de însufletită, am putea zice, războinică. La consfătuire afară de partidele lui Kossuth și Justh au participat mai mulți membri afară de partide ai parlamentului ungar. Dispoziția opo-

ziționalilor e cât se poate de ostilă și ne lasă să concludem la o luptă înverșunată și dacă însufletirea mare a celor din opoziție nu e foc de paie, avem nădejde mare, că guvernul își va trage consecvențele. Conferința a adus o moțiune, în care respinge categoric proiectele militare, ca absolut dezastruoase și declară *luptă întefită și violentă împotriva lor, cu toate mijloacele constituționale.*

Contele Apponyi, vorbăreț de fel, într'un discurs avântat (!) relevă, că „suntem în preajma unui moment critic și deciziv” căci „întreagă istoria țării din ultimii zece ani se reduce la lupta în jurul chestiunii militare”, îndemnând adicții la o luptă până'n pânzele albe.

Cu alte cuvinte opoziția a declarat războiu de extirpare contra guvernului, enunțând — indirect, dar lămurit — *obstrucția tehnică.* Intre asemenea împrejurări se prevede o discuție fără sfârșit aproape, în jurul proiectelor militare, care nu este exclus a se sfârși cu căderea guvernului național al muncii.

Și Tisza... In consfătuirea intimă a partidului muncii a făcut și Tisza declarație în felul lui.

— Majoritatea are îndemnizarea națiunii, și aceasta-i incumbă datoria de a săvârși în momentul oportun la ce s'a angajat. Conducerea responsabilă a partidului va face totul, nici mai mult nici mai puțin, decât e de lipsă.

D. Tisza, pe semne, nici că se sfieste să susțină adevărul cu „mandatul națiunii”.

Tupeu de gentry.

Neînțelegerile bisericesti din România.

Am anunțat în n-rul trecut poporal conflictul sinodal din România, care a dat naștere procesului contra Mitropolitului primat, în care acesta a fost acuzat de fapte imorale, de către Episcopul de Roman și alții.

Procesul s'a sfârșit cu achitarea Primatului și scoaterea din scaun a Episcopului de Roman.

In urma acestui proces, I. P. S. S. Atanasie, și-a dat demisia din postul de Mitropolit primat, demisie care a fost primită de M. S. Regele Carol.

Despre P. S. S. Episcopul Gherasim Safirin al Romanului, avem de înregistrat o situațiune interesantă.

După proces, P. S. S. a plecat la Roman ferm decis să nu părăsească scaunul episcopal, deoarece el stăruie în credința, că sentința n'a fost dreaptă, și Sinodul nu are dreptul să-l scoată din scaun, dacă nu e caterisit. Astfel Episcopul Safirin îndată ce a sosit la episcopia din Roman, a vrut să trimeată o telegramă d-lui ministru al cultelor, în care să-l anunțe, că P. S. Sa rămâne pe motivul de mai sus, în scaunul său. Atunci însă sosește prefectul și-l somează să părăsească postul, la care P. S. Sa ripostând, prefectul revine după câteva ore însoțit de procuror și-l forțează a părăsi episcopia, întovărășindu-l la gară, de unde depusul Episcop s'a dus în București. Nu se știe încă ce atitudine va lua în viitor Episcopul Gherasim Safirin.

Constituția din Bulgaria. In ultima ședință a marelui adunări naționale s'a cetit un protest în numele stângei extreme, în care se afirmă că declararea independenței Bulgariei și ridicarea ei la rangul de regat, a fost ilegală și anticonstituțională. Drept aceea adunarea să declare din nou principatul și titlul de principe pe seama regelui.

Proiectul guvernului a fost apărat de miștrii și de deputații guvernamentali cu argumente puternice. Toți s'au provocat la împrejurarea, că majoritatea țării s'a declarat pentru proiect, deci minoritatea n'are decât să se supună.

Proiectul guvernului s'a primit cu 332 voturi contra 50.

In Tirnova socialiștii au ținut o mare adunare, în care au protestat de asemenea contra reviziei constituționale.

Acțiunea Germaniei în Maroc. Știrea, că ofițerii vasului „Berlin” s'au pus în legătură cu autoritățile locale, a produs în Paris o impresie rea. Franța se teme, că o astfel de purtare poate să împiedece numai tratativele începute. Tot astfel și svonul, că Statele-Unite ar fi intervenit la Germania pentru aplanarea conflictului, s'a dovedit de nebazat, căci America stă departe de întreaga acțiune neavând nici un interes în Maroc. Sultanul din Maroc a adresat o proclamație către supușii săi, în care cere să se restabilească ordinea să nu mai fie necesară o intervenție străină ca cea la ocuparea Fezului.

Din Austria. Prim-ministrul Gautsch va începe în curând tratativele cu diferitele partide din Austria. Gautsch va trata separat cu fiecare partid și numai mai târziu va face conșultări comune cu toate partidele. Prim-ministrul nu va pretinde, ca șefii să se declare asupra ținutei deocamdată, ci le va lăsa timp să se consulte în privința acestora cu partizanii lor. Mult agită în prezent chestia postului de prezident al Camerei. Agitația publicului deveni cu atât mai mare, cu cât se lăfise vestea, că creștin-socialii nu voiesc să voteze pe Sylvester, care e național liberal. La urmă s'a dovedit însă, că această știre nu corespunde adevărului, căci și ei au pretins la timpul său acest post pe seama lor, când au fost cel mai numeros partid în Austria.

Peste vr'o câteva zile se va întruni parlamentul austriac. In vederea acestui fapt, prim-ministrul Gautsch a ținut consfătuiri cu șefii diferitelor partide, ca să poată înjgheba o majoritate de muncă. Gautsch le-a comunicat, că parlamentul trebuie să-și privească de cea mai urgentă datorie să voteze proiectele militare și proiectul băncei. Inainte de feriile de vară însă va ajunge la desbatere numai proiectul militar. Sustersic a propus, ca proiectul acesta atât de însemnat să fie amânat pe toamnă, fiind sesiunea înaintea feriiilor prea scurtă.

De importanță sunt declarațiile prim-ministrului făcute șefului clubului polon. Gautsch l-a asigurat, că monarhia e convinsă despre însemnătatea chestiei polone și de aceea guvernul e hotărât să îndeplinească după noutățile preferențiale lor, Dr. Lazarski a mui pentru aceste cuvinte pri clubul va ști să prețuiască conforma lui.

Se ia ca sigură alegerea lui Sylvester de prezident al Camerei. Alegerea lui se va face însă numai pe săptămâni rămânând alegerea unui prezident definitiv pe sesiunea de toamnă. Vice-prezident va fi poate un creștin-social.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 13 Iulie

In Casa țării a început din nou obstrucția. In ședința de Miercuri era să ajungă la desbatere proiectul reformelor militare. Dar opoziția n'a lăsat să se ajungă până la aceasta, ci în fel și chip a cercat să omoare vremea cu lucru de nimic. S'a pus și a făcut observări la protocolul ședinței trecute, cari însă nu prea aveau temei. S'a trecut apoi la interpelații. Mai multă vorbă s'a făcut în jurul cutremurului dela Kecskemét, căci atât prim-ministrul cât și deputatul Hock s'au ocupat pe larg cu afacerea. Au urmat apoi alte interpelațiuni, cari au ținut până la sfârșitul ședinței. Opoziționali și-au ajuns deciscopul: proiectul reformelor militare n'a putut ajunge la ordinea zilei.

In ședința de ieri s'a început apoi obstrucția în toată forma.

La început deputatul Lovászky a făcut unele observări la procedura prezidentului Berzeviczy, care a îndrumat la ordine pe Hock.

In legătură cu aceasta se aduce un caz de precedentă cu fostul deputat național Maniu, căruia încă îi detraseră cuvântul pentrucă a criticat, procedura prezidentului.

Din ciocnirea diferitelor păreri reiese, că regulamentul Camerei se folosește și interpretează după bunul plac al prezidentului și al majorității.

După aceste certe se trece la discuția proiectului reformelor militare.

E raportor bar. Solymossy.

Face o expunere pe larg a motivelor, cari necesitează legiferarea proiectului. Nu numai din punctul de vedere al apărării țării, ci și din cauza poziției de mare putere a Monarhiei trebuie adusă această reformă.

Recunoaște, că noua lege va cere multe cheltuieli, dar pentru asigurarea păcii trebuie aduse aceste sacrificii. Amintește speșele mari ale unui eventual războiu. Tot așa și pierderile mari ce le poate aduce un dezastru de războiu sau și numai izbucnirea lui.

De aceea orice om cu judecată va trebui să vadă și recunoască, că este o necesitate neapărat de lipsă, ca noua lege să se aducă, căci altcum n'ar fi asigurată pacea. În motivarea lui următoare afirmă, că instituția armatei trebuie susținută și dezvoltată și din motivul, că în timpul serviciului militar feciorii își câștigă multe cunoștințe practice, de cari au trebuință în viață. La armată se desvoaltă în feciori simțul asocierii, și acest simț dus în viață, le este spre mare folos.

Asentările de aici înainte nu se vor face după sorți, ci după mai mare dreptate. Nu amintește însă nimic de adevăratul scop ascuns al acestei legi, care este maghiarizarea armatei. Roagă să fie primit proiectul.

Contra proiectului vorbește cel dintâiu deputatul **Tóth** care prezintă la stârșit o propunere spre primire.

„Plagiatul“

Primum dela distinsul nostru colaborator d. P. Dulfu următoarea scrisoare:

Domnule Redactor!

În Nr. 131 al „Tribunei“ preotul Petru Popa găsește cu cale a se ocupa într-o scrisoare, de povestirea mea poporană „Catalina“ publicată în Nr. 120 al „Românului“ și are îndrăzneala să afirme, fără a dovedi prin ceva că: de data aceasta eu n'am căutat inspirația „deadreptul la isvor — la popor — cum făcusem cu „Isprăvile lui Păcală“ și cu „Legenda Țiganilor“ ci m'am oprit la o broșurică din biblioteca vechei „Tribune“, la „Blăstăm de mamă“ al d-lui G. Coșbuc, pe care l'am plagiat „chiar și în cele mai multe amănunte“.

Dați-mi voi domnule Redactor, să-i arăt prea cinstitudinii preot, că nu are dreptate. Adevărul este tocmai contrarul celor susținute de Sfinția Sa, și anume că: eu și de data aceasta mi-am luat inspirația de la isvor — de la popor — anume: dintr-o poveste din Ardeal. Iar cu poezia „Blăstăm de mamă“ a d-lui Coșbuc, care își are subiectul tot din poveștile poporului, am făcut cunoștința abia acuma din urmă, după ce am văzut scrisoarea din „Tribuna“. Celelalte poezii ale domnului Coșbuc, cari au apărut la București în volume mai mari, le-am cetit și recetit de mult, pe toate. Dar aceasta, care s'a tipărit în Sibiu, într-o broșurică, și pe care nu mi-s'a întâmplat s'o vad la librăriile din București niciodată, îmi scăpase necitită. Aflând însă despre scrisoarea din „Tribuna“ a prea cinstitudinii părinte, m'am dus îndată la un librar bucureștean și i-am cerut să-mi procure de la Sibiu „broșurica“ despre care e vorba, ca să văd și eu ce e cu minciunea aceea de „plagiat“. Până să vie broșura însă, au trecut mai multe zile. Iată pricina pentru care am întârziat cu acest răspuns. Că a mai apărut, acum un an, și în „Lupta“ o poveste (de d. Victor Eftimiu) al cărei fond este „identice“ iarăș „cu cel din poezia domnului Coșbuc“ am aflat tot din scrisoarea părintelui Popa, fiindcă „Lupta“ în ultimii doi ani eu n'o mai citiam.

Confruntând în sfârșit lucrarea mea cu a d-lui Coșbuc, am găsit în adevăr între ele unele asemănări de fond, forma însă e cu totul deosebită și proprie fiecăruia din noi. Ba sunt și mari deosebiri de fond: alt început, altă încheiere, altă concepție, în general, după cum se poate convinge lesne ori și cine, citindu-le pe amândouă.

Este întrebare acum, de unde vin cele câteva asemănări de fond? Lucrul e foarte simplu! și mă mir, că Sfinția Sa nu l'a priceput din ca-pul locului, ceea ce l-ar fi împiedecat, poate, de a-mi aduce o învinuire atât de nedreaptă. Se vede, că povestea poporană din care mi-am luat eu subiectul, o fi una și aceeași, sau vre-o variantă a aceleia, din care s'au inspirat la rândul lor d. Coșbuc și d. Eftimiu. Ce e mai firesc și mai posibil decât aceasta?... Iar lucrurile stând astfel, mai poate fi aici vorba de „plagiat“?

Dar să admitem, că povestea poporană sau variantele din care ne-am inspirat și unul și altul, nu ar exista; că d. Coșbuc ar fi inventat singur faptele din „legenda poporană“ a d-sale, intitulată „Blăstăm de mamă“; și că eu ași fi imprumutat fondul povestirii mele deadreptul dela d-nea sa, imitându-l. Nici chiar în cazul acesta nu s'ar putea vorbi pe drept despre un „plagiat“. Plagiat însemnează: asemănare, identitate, nu numai de fond, ci și de formă (de fraze, de versuri, de strofe întregi) lucru despre care în cazul de față nici pomeneală nu poate să fie.

Dacă nu știa acestea prea cinstitul părinte, ar fi putut să le afle, nu mai departe: chiar și din „Enciclopedia Română“ tomul III., unde la pag. 611 se spune lămurit, că plagiat se chiamă „numai când și ideile și forma sunt identice cu ale autorului anterior“. Și tot acolo, la pag. 479, se mai spune, de către un om, poate, ceva mai competent în materie, decât sfinția sa, că: „Originalitatea nu stă atât în invențiune sau în nouitatea subiectului, cât în concepțiunea și forma ce i-se dă. Toate creațiunile literare și de artă sunt mai mult sau mai puțin imitațiuni după alte modele. Epopeele homerice sunt făcute din cântecele populare; poezii grece și-au luat subiectele de-a rândul din Iliada și Odisea și s'au imitat unii pe alții. La moderni nimeni n'a imitat mai mult, decât Shakespeare, Lafontaine, Molière, care spunea sincer: iau bunul meu de unde-l găsesc. Faust, cea mai mare operă a lui Goethe și a secolului său, este imitată după o legendă națională și după o altă dramă cu același subiect; asemenea Don Juan, Infernul și alte opere clasice“.

Iată dar, că aș fi putut imita, în fond, și pe d. Coșbuc, sau pe alt scriitor, deadreptul, și-aș să se poată zice, că l'am „plagiat“, dacă forma ce am dat-o lucrării, e e a mea proprie. Repet însă, că eu mi-am luat subiectul povestirii, nu din legenda d-lui Coșbuc, ci dela popor, de unde are dreptul să se inspire fiecare scriitor. Și mi-am ales acel subiect, fiindcă nu știam, că a mai fost prelucrat de cineva în formă poetică. Dacă aș fi știut, ce nevoie aveam să mă leg tocmai de acela, când în busmele poporului puteam găsi atâtea altele, care de care mai frumoase?

Mai trebuie oare să insist? Eu cred, că nu. Din cele spuse până aci, se vede destul de lămurit, că învinuirea ce mi-s'a adus, este cu desăvârșire nedreaptă și lipsită de temei. Prin urmare, noroiul necinstei pe care l-a aruncat asupra mea, prea cinstitul părinte Petru Popa, iată, că pe mine nu mă poate atinge câtuși de puțin, ci se întoarce înapoi asupra sfinției sale.

Atât am avut să-i răspund.

București, 28 Iunie 1911.

P. D. u.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 3—12 a. m. și 3—6 d. a.

Un arhiereu în mijlocul credincioșilor săi

Ziarul „Românul“ a fost primul, care a adus în bucurătoare știre, că P. S. Sa dr. Miron E. Cristea episcopul Caransebeșului va face vizite canonice în dieceza sa și că începutul îl va face în protopresbiteratul Făgetului.

Vestea aceasta în bucurătoare a umplut cu nespūsă bucurie inimile Românilor din protopresbiteratul Făgetului, unde de când țin oamenii minte nu s'a mai pomenit, ca vlădica să vină în mijlocul poporului.

În tot locul nu auzi alta vorbindu-se, decât că „vine vlădica!“

Cuvintele acestea electrizează și pe cei mai apatici și toarnă viață nouă și în cele mai iztovite piepturi.

O deosebită importanță a primit această vizitațiune canonică prin împrejurarea aceea, că în legătură cu această vizitațiune se va sfinți și biserica din Făget, care acuma din nou a fost pictată și ajustată cu toate cele de lipsă.

În vederea acestui act important atât organele noastre bisericesti, cât și organele politice s'au pus în mișcare, ca să facă P. S. Sale o primire cât se poate de importantă.

Programul e deja stabilit.

P. S. Sa d. Episcop dr. Miron E. Cristea va pleca cu acceleratul înainte de amiază dela Caransebeș însoțit de I. P. C. Sa d. Arhimandrit și Vicar episcopesc Filaret Musta și alți dignitari bisericesti din Caransebeș. Prânzul îl vor lua în Lugoj.

Cu trenul de 4 ore d. a. vor pleca dela Lugoj către Făget însoțiti de mulți membri de frunte din societatea Lugojului.

Seara la 6 ore și jumătate vor fi în Făget. La gară vor fi întâmpinați de organele administrative și de preoțimea din tract în fruntea poporului, care promite, că ia parte în număr nespūs de mare.

La gară P. S. Sa d. Episcop va fi bineventat în numele organelor politice din partea protopretorelui Făgetului d. Lad. szlau Scönenfeld, iar în numele bisericii gr.-or. române din partea P. onor. domn protopop tractual Sebastian Olariu.

Dela gară tot convoiul va purcede la biserica gr.-or. română din Făget, unde se va ținea obicinuita priveghere care premerge sfințirii bisericii.

Duminecă dimineața întreg clerul tractual în frunte cu protopopul Sebastian Olariu va veni cu litia, ca să conducă pe P. S. Sa la biserică, ca să înceapă actul sfințirii.

Antistia comunală din Făget în frunte cu harnicul nostru primar Iosif Schreiner deja de pe acuma s'a îngrijit, cu drumul pe unde merge Prea Sfinția Sa să fie împodobit cu verdeață atât pe jos, cât și pe de lături.

Duminecă la orele 12 va fi recepțiunea deputațiunilor, iar d. a. la 2 seara va fi un banchet splendid în hotelul „Regele Ungariei“. După cum se prevede la banchet vor lua parte circa 300 persoane.

La banchet vor fi cel mult patru toaste: 1. pentru Maiestatea Sa, 2. pentru Prea Sfinția Sa, a) administrația și b) biserica și pentru Inalt Preacuvioșia Sa d. arhimandrit Filaret Musta.

După amiază la 6 ore va fi excursiune în „Dealul Popii“.

Luni dimineața la 8 ore se va începe vizitațiunea canonică în comuna vecină Temerești.

Prea Sfinția Sa va fi însoțit de fruntașii români din Făget și de organele administrative din tract.

Despre festivitățile, ce vor urma vă voi trimite rapoarte speciale.

Ad reg.

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți

! calese diferite la dispoziție. !

! Telefon 439. Prețurile se trimit grătuit și francat. !

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou product igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pelei.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.



1 teglă 1 cor.

>IANER< pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încreșiturile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă. 1 cutie 1 cor.

>IANER< săpun. 1 bucată 60 fileri.

>IANER< pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

>IANER< apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiile burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60, jum. sticlă 80 fil.

>IANER< esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 cor. 30 fil.

>IANER< pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.

>IANER< vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un carton 4 cor.

>IANER< apă care face părul blond. Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacătorilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet, aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cea mai bună și mai ieftină **salamă**, se poate procura dela

Adolf Rummler

fabrică de salamă
Nagyszeben—Sibiu—Hermannstadt
Schwimmschulgasse.

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză
de prima calitate în burduf și vană

oferă fabrica de brânză de oate din Ardeal

CAROL ALBRECHT

Nagyszeben, Burgergasse 13—15.

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Harta comitatului Arad

cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și provăzute cu leături) se poate comanda la

Librăria diecezană
din Arad.

Prețul per bucată **16 Cor.**

Recomând

în atențiunea binevoitoare a cumpărătorilor de mobilă

prăvălia mea de

mobile artistice

de sub nr-ul 6 din strada Fejsze
(casa proprie),

având totdeauna asortiment mare din aranjamentul cel mai modern pentru **dormitor, refector și salon** cu prețuri moderate.

În atelierul meu mare, întreprind orice comandă pe lângă condițiile cele mai avantajoase, după model și cu preliminar.

Cu deosebit respect

Csatlós András
stoler.

3-4

culegători tipografi

află aplicare momentan la tipografia

„Românul”

Arad

strada Batthynyi Nr. 2.

Condițiile după tarif.

Am onoare a aduce în cunoștința p. t. on. public, că mi-am deschis în localul din colțul stradelor Batthyányi și Weitzer János o întreprindere pentru instalarea de

apaducte, canalizări, încălzit și iluminări de gaz.

Prestau ori ce lucrări privitoare la aceasta branșă precum: apaducte, încălziri și iluminări cu gaz, pe lângă o garanță de doi ani precum și reparaturile de specialitate ale acestora, cu prețurile cele mai moderate. Pe baza experiențelor câștigate pe acest teren într'un lung șir de ani, atât în Capitală, cât și în orașele din provincie, mă aflu în poziție, a mă simți capabil, ca toate lucrurile încredințate mie să le pregătesc, pe lângă rezonabilitate de specialist, spre deplina mulțămire a onoratei clientele.

Cu planuri și preliminar servesc gratuit. Contând la prețiosul sprijin al p. t. onorat public român.

Cu deosebită stimă
Jenei János
monter.



Izvor ieftin de cumpărat **gramofoane și plăci** de vânzare și cu plătire în rate.

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți prețurile il. gratis din Marele magazin de

gramofoane

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.



Ioan Gabor

mester țiglar și acoperitor
cu lespezi de metal eternit

strada Demeter Numărul 122.

Primnește toate lucrurile aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri,

Servește bucuros cu planuri și preliminar de spese.

Un candidat de advocat cu praxă

afă numai decât aplicare în cancelaria subscrisului. Condițiuni foarte favorabile. Oferte să se adreseze direct mie.

Dr. **George Gërda**
adz. în Făget (Facsád).

În cancelaria lui Dr. **Aurel Nyilvan** avocat, Șomcuta-mare, afă aplicare imediat un

candidat de advocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu rețerețul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Local de întâlnire

al
industrișilor și burghezilor din provincă
este în Arad

ospătăria și hotelul

din strada **Boczkó**,
ce poartă numirea

„bou roșu“

În localurile sale plăcute stau la dispoziția oaspeților **mâncări gustoase** și **vinuri escelente din podgorie**. Serviciu atent și prețuri ieftine. Odăi curate, mobilate elegant dela 60 cruceri în sus.

Francisc Draskovits, ospătar.

Szeifert János

sculptor

Arad, Magyar-utca Nr. 29.

Reparaturi se efectuează prompt; comenzile din provincă se execută grabnic. — La dorință trimit planuri gratuit. Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului.

Cu stimă: **Szeifert János**.

Pregătește tot felul de lucrări din acest ram, ca: iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și saloane, tot felul de sculpturi se efectuează pentru tâmplari.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fil.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.
Comande din provincă se execută în aceeași zi.



26(11)

::: Singurul institut de asigurare ardelean :::

„Transsylvania“ Sibiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

::: Asigurări împotriva focului, :::

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc., pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții, cum și

::: Asigurări asupra vieții, :::

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela asezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu termen fix, cu plăte simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, :::: asigurări pe spese de înmormântare, ::::

Asigurări contra grindinei (de piatră)

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere),

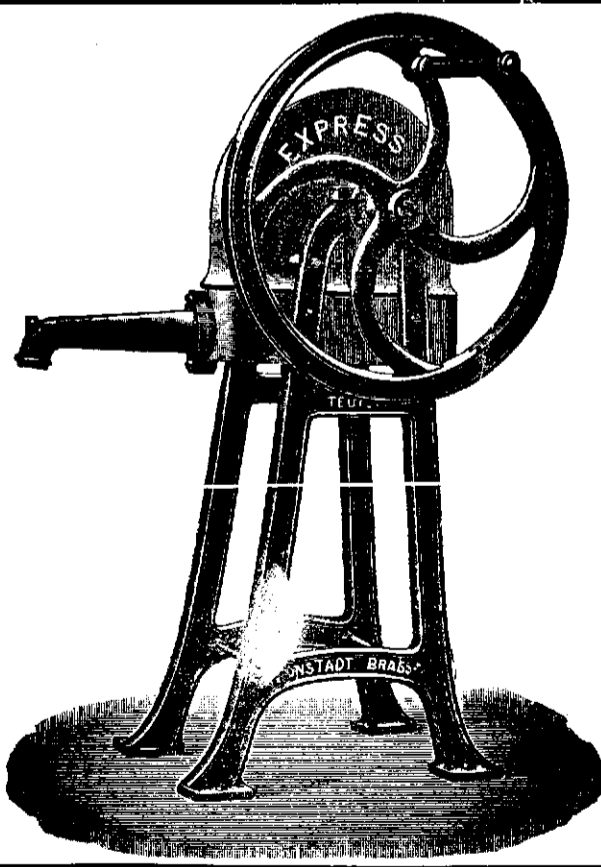
Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K. 5.003,540.78	
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 4.834,801.12	
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	„ 119.839,992.—
	viață	„ 11.020,268.—
Fonduri de întemelare și de rezervă	„ 2.204,317.—	

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc la serviciul institutului în condiții favorabile.

(59) 3



Pumpe pentru tren. mânilor și puterei
pregătește în toată forma

Iuliu Teutsch

turnătorie de fier, fabrică de mașini și metaluri.

Brașov.

Lisinszky Lajos, stoler

Arad, strada Péter Nr-ul 6.

Execută cele mai moderne mobile de dormitor, refector, salon și garderobă.

Intreprinde aranjarea perfectă a orice fel de locuințe.

—
Preliminare gratuit.

Execută mobile durabile și solide conform desenei ori după com. verbală.

Solicit sprijinul binevoitor al publicului românesc.

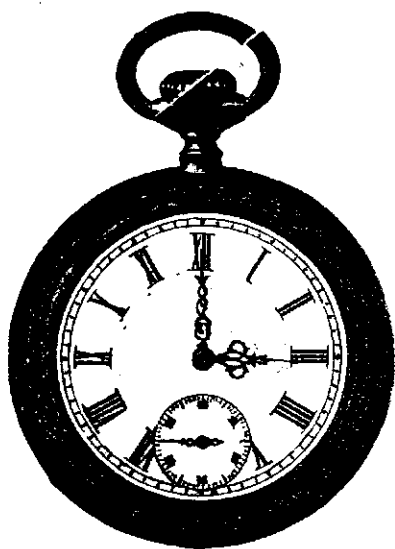
„ARIEȘANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în
T u r d a

Cheque-Cto 25209. — filială Jara-de-Jos. — Telefon 38.

Escomptează cambii simple și hipotecare pe lângă 7—8%.
Face împrumuturi pe obl. întabulate și caventate cu 7—8%.
Financializază totfelul de întreprinderi economice. Primește depuneri pe lângă libele și în Cto-curent cu 5%, după cari darea o plătește institutul. Depunerile se pot face și ridica ori când fără abdicere, sumele mai mari după starea cassei.

Direcțiunea.



Cele mai bune **oroloage**
cele mai solide și **juvaericale**
cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

➔ Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul **Românul** (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

În atențiunea tuturor.

— **Să cumpărăm pământ.** —

În comuna **Tăuț** (com. Arad) se află pământ bun de vânzare. Se parcelează moșia grofului Königsegg. Condițiunile de cumpărare sunt foarte ușoare. După fiecare sumă din prețul de cumpărare trebuie plătite la încheierea contractului numai 10 procent. Doritorii se pot adresa încredințatului Tite Babeș, avocat (Budapesta, Erzsébet-tér 13) ori la ampoiatul domeniului Kis Péter în Tăuț (Feltót, com. Arad). Prețul pământurilor cumpărate se plătește în rate.

Țăranii români pot ajunge ușor la pământ mult, bun și ieftin. Fruntașii de pe sate să-i sfătuiască până nu-i previn țărani de alt neam.

„TIMIȘIANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE pe ACȚII

FONDAT ÎN ANUL 1885.

Centrala în **Timișoara-centru**

(Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:

➔ **Buziaș, Recaș, Ciacova și Delta.** ➔

Telefon Centrala Direcțiunea: Nr. 510.

Contabilitatea: Nr. 1149.

Capital propriu 1,500.000 cor. — Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Filiala Buziaș nr. 10, Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Delta nr. 26.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 $\frac{1}{2}$ % și 5% interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

■ Depuneri până la 10.000 coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere.
■ Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

■ Dă avans. pe efecte publ. (Lombard).

■ Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.